

KRAJOWA IZBA GOSPODARCZA

CIRCULAR ECONOMY – GOSPODARKA O OBIEGU ZAMKNIĘTYM

- nowe wyzwania dla Przedsiębiorców

Krzysztof Kawczyński - Krajowa Izba Gospodarcza

Warszawa, listopad 2017 r.

KRAJOWA IZBA GOSPODARCZA

CIRCULAR ECONOMY - GOSPODARKA O OBIEGU ZAMKNIĘTYM

- szansa czy zagrożenie dla Polski ?

KRAJOWA IZBA GOSPODARCZA

CE – perpetuum mobile, czyli gospodarka o obiegu zamkniętym

KRAJOWA IZBA GOSPODARCZA

Status gospodarki o obiegu zamkniętym – co to w ogóle jest ?

- **Circular Economy to: filozofia, wizja, manifest ideowy, ~~program~~, ~~strategia~~, ~~plan~~ ?**
- **Circular Economy to raczej ogólna wizja kierunkowych dążeń Komisji Europejskiej w zakresie modelowania życia gospodarczego i relacji społecznych oraz kolejna próba pewnej hierarchizacji zachowań i postaw – oddzielenie rozwoju od konsumpcji zasobów.**
- **Brak dokładnych danych i analiz dla powszechnego wdrożenia zasad CE, a bezkrytyczne przyjęcie tej wizji dla wielu gospodarek europejskich może przynieść istotne pogorszenie konkurencyjności na rynkach światowych.**
- **Zasięg wymagań i obligacji wynikających z Circular Economy:**
 - **ograniczony** co najwyżej do krajów członkowskich
 - **niewielki wpływ** na korporacje i koncerny światowe
 - **niewielki wpływ** na światową gospodarkę i globalne środowisko
 - stanowi kolejną **próbę narzucenia** wszystkim członkom UE wysokich celów
 - **nie uwzględnia różnic** rozwojowych, kulturowych i społecznych w krajach UE
 - wdrażanie CE będzie **niezwykle kosztowne** dla wielu słabszych gospodarek i krajów.

Na poziomie UE Circular Economy jest szczególnie propagowana przez organizacje ekologiczne oraz kraje wysoko rozwinięte, które wiele wymagań CE już osiągnęły !!!

KRAJOWA IZBA GOSPODARCZA

Koszty gospodarki o obiegu zamkniętym – nie ma korzyści bez kosztów !

Zastrzeżenia budzi bezkrytyczna akceptacja przewidywanych **korzyści CE bez twardych analiz kosztów, które poszczególne kraje UE będą zmuszone ponieść**. Koszty te będą proporcjonalne do poziomu rozwoju i zapóźnienia poszczególnych krajów w głównych sektorach, m.in. przetwórstwo rolno-spożywcze, transport, infrastruktura, energetyka, odpady.

Wskazywanie na wielorakie **korzyści pakietu CE, ale pomijanie dodatkowych kosztów CE**, w tym bardzo wysokich kosztów dla grupy „nowych” krajów UE (m.in. w przypadku **Polski, szacunki wstępne to co najmniej 1,5 bln PLN do roku 2030, czyli prawie 150 mld PLN rocznie**).

Dla realizacji celów CE konieczne będzie **wdrożenie w krajach UE nowych modeli gospodarczych, biznesowych i społecznych**, w tym zmiany systemów podatkowych i świadomości.

Poważnym zagrożeniem będzie również **ogromne pole dla dalszego rozwoju biurokracji i tworzenia nowego systemu reglamentacji** oraz szerokiego dotowania i dofinansowania procesów rynkowych, co będzie ewidentnie ograniczało swobodny rozwój wielu gospodarek krajowych.

Dzisiaj rodzi się ważne pytanie: Co będzie z krajami członkowskimi UE, których nie będzie stać na poniesienie ogromnych kosztów takiej transformacji gospodarczej i społecznej?

Gospodarka o obiegu zamkniętym - odpady jako zasoby

- **Gospodarka o obiegu zamkniętym** = gospodarka cyrkulacyjna = gospodarka obiegowa .
- **Pakiet ambitnych i zmian** opierający się na założeniach KE, w tym m.in. dotychczasowy (tradycyjny) model linearnej gospodarki należy zastąpić „**zamknięciem obiegu**” **cyklu życia produktów** poprzez:
 - **zwiększenie ich trwałości oraz optymalizację pod kątem naprawy i ponownego użycia,**
 - **maksymalne i wielokrotne wykorzystanie zasobów.**
- Według propozycji Komisji, **odpady winny być sposobem zwiększenia dostępności zasobów** dla przemysłu:
 - stawianie na **gospodarkę bezodpadową** lub nisko-odpadową,
 - **traktowanie odpadów jako surowca** jako fundamentalna zasada wytwarzania,
 - „**optymalizacja wykorzystania zasobów**” skutkująca zmniejszeniem ilości odpadów,
 - **postępowanie z odpadami** winno być oparte przede wszystkim na ich recyklingu.
- Poważna **przebudowa świadomości i podejścia do konsumpcji** zróżnicowanych społeczeństw europejskich oraz biznesu – ogromny i wieloletni projekt inżynierii społecznej.

Odzysk energii a gospodarka o obiegu zamkniętym

- **Silny nacisk na recykling** w gospodarowaniu odpadami, ale z „furtkami” dla odzysku energii ...
 - **Komunikat Komisji Europejskiej** z 26 stycznia 2017 r. to pierwsza próba zdefiniowania miejsca i roli odzysku energii w gospodarowaniu odpadami w ramach CE:
 - a) **współspalanie odpadów** w obiektach energetycznego spalania (np. elektrowniach) oraz w ramach produkcji cementu i wapna;*
 - b) **spalanie „dedykowane”** odpadów w przeznaczonych do tego celu obiektach (instalacjach);*
 - c) **rozkład beztlenowy** odpadów ulegających biodegradacji;*
 - d) **produkcja paliw** stałych, ciekłych lub gazowych z odpadów;*
 - e) **inne procesy**, w tym spalanie bezpośrednie po przeprowadzeniu pyrolizy lub gazyfikacji.*
 - **Kierunkowe rekomendacje KE dla sektora energii z odpadów:**
 - a) **brak zgody na nowe obiekty** spalarniane, w tym do zmieszanych odpadów komunalnych,*
 - b) **preferencje dla „bio-gazu”** i wykorzystania bio-odpadów,*
 - c) **dopuszczenie wykorzystania paliw z odpadów** np. w ciepłowniach.*
- W krajach „starej UE” średnio 28% odpadów komunalnych jest spalana z odzyskiem energii, w Polsce ok. 10%. Czy wobec CE musimy zapomnieć o odzysku energii z odpadów w Polsce?***

KRAJOWA IZBA GOSPODARCZA

Ramy prawne pakietu ws. gospodarki o obiegu zamkniętym

- **Propozycja Komisji Europejskiej z XII 2015 r. to druga próba wprowadzenia CEP:**
 - 2 lipiec 2014 – Komunikat *Ku gospodarce o obiegu zamkniętym: program „zero odpadów dla Europy”*,
 - **2 grudzień 2015 – Komunikat *Zamknięcie obiegu – Plan działania UE na rzecz gospodarki o obiegu zamkniętym.***
- **Harmonogram działań KE w ramach realizacji pakietu:**
 - dotychczas brak szczegółowego terminarza prac (poniższe etapy w przybliżeniu).
 - I-III kwartał 2016 – równoległe prace na poziomie grup roboczych w Radzie i PE,
 - od IV kwartału 2016 – posiedzenia trójstronne Komisji, Rady i PE,
 - koniec 2017 - przewidywany czas zakończenia procesu legislacyjnego w UE.

Kraje członkowskie będą zobowiązane do:

- **implementacji prawnej pakietu w ciągu 18 miesięcy od przyjęcia zmian przez KE**
- **wdrożenia pakietu w ciągu 24 miesięcy od uchwalenia zmian prawnych, czyli pakiet zmian prawnych może zacząć obowiązywać od 2021 r. !!!**

KRAJOWA IZBA GOSPODARCZA

Odpady - zawartość pakietu ws. gospodarki o obiegu zamkniętym

Wnioski ustawodawcze dotyczące gospodarki odpadami:

- wiążące cele do osiągnięcia w 2030 r. na terenie UE:
 - recykling odpadów komunalnych na poziomie 65% **(70% - PE 03.2017.)**
 - recykling odpadów opakowaniowych na poziomie 75% oraz szczegółowe poziomy dla poszczególnych rodzajów odpadów **(80% - PE 03.2017.)**,
 - ograniczenie ilości składowanych odpadów komunalnych do 10%,
 - **obowiązkowa zbiórka bio-odpadów, tekstyliów i olejów**
 - zakaz składowania segregowanych odpadów.
 - **jednolity system raportowania** i raporty ostrzegawcze Komisji Europejskiej
 - eko-projektowanie
 - rozszerzona odpowiedzialność producentów
 - możliwość naprawy produktów - zwalczanie celowego skracania cyklu życia produktów
 - kryteria utraty statusu odpadu
 - odpady przemysłowe - nowe BREF-y
 - istotna rola Komisji w skutecznym wdrożeniu pakietu, w tym procedury naprawcze.
- Ostatnie zmiany PE z marca 2017 r.

KRAJOWA IZBA GOSPODARCZA

NOWY KSZTAŁT ROZSZERZONEJ ODPOWIEDZIALNOŚCI PRODUCENTA

- konieczne zmiany w Polsce

CEP (Circular Economy Package) – warunki minimalne dla ROP

Nowy Art.8 w Dyrektywie Ramowej o odpadach – Ogólne wymagania dla systemów Rozszerzonej Odpowiedzialności Producenta (poprzednio w CEP I –Aneks VII do Dyrektywy Ramowej).

Wymagania nałożone zostały na Państwa członkowskie !

Wymagania można podzielić na dwie grupy – Ogólne (Art.8A pkt 1) i Szczegółowe (Art.8A pkt3 i 4).

Warunki Ogólne dla systemów ROP (Art.8A pkt1):

- podział ról pomiędzy uczestnikami systemu,
- minimalne poziomy do osiągnięcia = poziomy wynikające z dyrektyw strumieniowych,
- odpowiedni system raportowania – ujednolicenie na poziomie UE,
- równość traktowania przedsiębiorców w systemach ROP,
- obowiązkowa edukacja ekologiczna i praca z mieszkańcami.

CEP (CircularEconomyPackage) –warunki minimalne dla ROP

Warunki Szczegółowe dla systemów ROP (Art.8A pkt3 i 4)

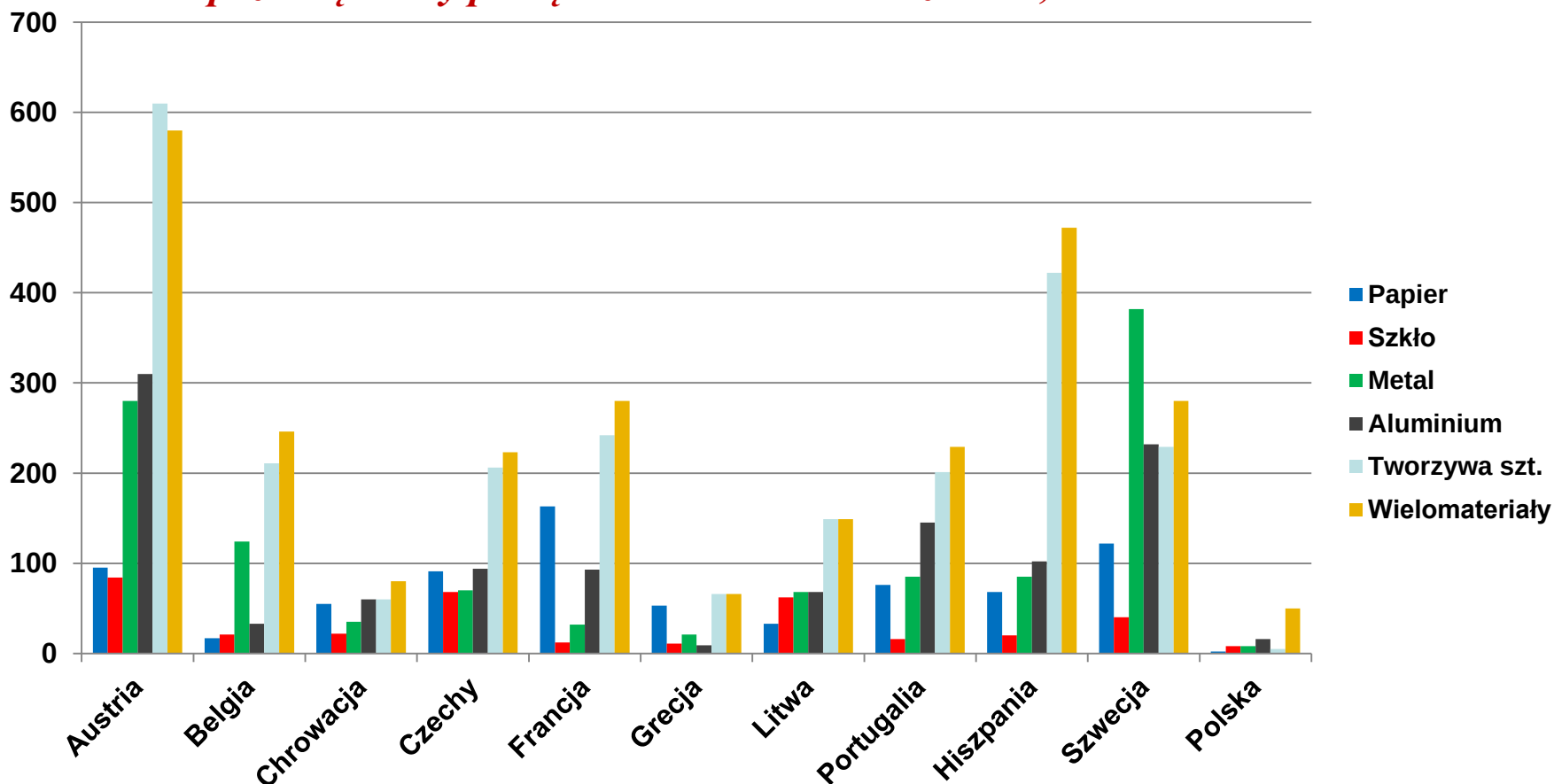
- Definicja geograficznego obszaru działania systemu ROP
- Środki organizacyjne i finansowe do realizacji wymagań ROP
- Właściwy system kontroli i zarządzania oraz przejrzystość działania
- **Opłaty ponoszone przez przedsiębiorców powinny pokrywać:**
 - ☐ *Wszystkie koszty dotyczące zbiórki selektywnej, sortowania i przetwarzania wymagane do zrealizowania poziomów ustalonych dla organizacji (Art. 8A pkt1) pomniejszonych o przychody ze sprzedaży surowców wtórnych – **PEŁNE FINANSOWANIE PROCESU***
 - ☐ *Koszty zapewnienia odpowiednich informacji konsumentom dotyczących systemów zbiórki i ograniczania „zaśmiecania” – **EDUKACJA EKOLOGICZNA***
 - ☐ *Koszty raportowania - **MONITORING I SPRAWOZDAWCZOŚĆ***
- Opłaty powinny być **zmiennie na bazie faktycznych kosztów przetworzenia odpadów** a w przypadku korzystania z usług firm publicznych –powinny być oparte na bazie kosztów optymalnych świadczenia danej usługi.

KRAJOWA IZBA GOSPODARCZA

Porównanie stawek opłat za opakowania detaliczne w wybranych krajach UE w ramach ROP - 2017 rok *(wg PRO Europe, w EURO/Mg)*

W Polsce przedsiębiorcy płacą ok. 1 PLN/rok/mieszkańca, w UE od 5 do 15 EURO.

KRAJOWA IZBA GOSPODARCZA

POLSKA GOSPODARKA ODPADAMI WOBEC CIRCULAR ECONOMY

- wyzwania, bariery i oczekiwania

CE - główne wyzwania dla krajowej gospodarki odpadami

- faktyczne **wykonanie celów** roku 2020 i celów wynikających z CE (2025 i 2030)
- zbudowanie **zintegrowanego i efektywnego systemu** gospodarowania odpadami
- wdrożenie **standardów i BREF-ów** oraz likwidacja „szarej strefy”
- odpowiedzialna **gminna gospodarka** odpadami komunalnymi
- efektywne **wykorzystanie funduszy** unijnych z perspektywy 2014 – 2020
- pilne uruchomienie baz danych o odpadach i **skuteczny system kontroli rynku**
- ograniczenie „szarej strefy” w odpadach,
- **rozwój oparty na innowacjach**, w tym przestawienie na myślenie o zasobach
- **partnerski dialog**, w tym z przedsiębiorcami i branżą gospodarki odpadami
- **ograniczenie obciążeń biurokratycznych**, w tym dla małych przedsiębiorców.

Istniejące wieloletnie zapóźnienie gospodarki odpadami w kraju w stosunku do średniej UE musi być istotnie zmniejszone w najbliższych latach.

Pytanie: czy polska gospodarka odpadami jest w stanie efektywnie wykorzystać do 2020 roku fundusze pomocowe (5 – 7 mld PLN) ?

KRAJOWA IZBA GOSPODARCZA

Zrównoważone kierunki w odzysku i recyklingu w Polsce do 2020 roku - odpady komunalne zmieszane – 12,5 mln ton (minimum)

KRAJOWA IZBA GOSPODARCZA

Główne determinanty dla rozwoju rynku gospodarki odpadami w Polsce w perspektywie roku 2020

- ujawnienie **rzeczywistego rynku wytwarzania odpadów** w kraju (14 – 15 mln ton/rok)
- stworzenie **zintegrowanego i efektywnego systemu** gospodarowania odpadami
- **uporządkowanie rynku** zbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych (m.in. BDO)
- **rozwój zbiórki selektywnej** odpadów i ich recyklingu (presja UE i wymagania CE)
- wzrost zbiórki i zagospodarowania **odpadów biodegradowalnych** (presja UE i CE)
- wzrost wytwarzania i zagospodarowania **paliw alternatywnych** z odpadów (do 3 mln ton)
- **rozwój infrastruktury** do zagospodarowania paliw z odpadów (ciepłownictwo i przemysł)
- **wdrożenie standardów** dla recyklingu i produkcji RDF, w tym certyfikacja i BREF-y
- pilne wdrożenie faktycznej **odpowiedzialności producentów** w ramach ROP
- wzrost **świadomości i odpowiedzialności** wytwórców odpadów oraz konsumentów.

Można przewidywać, że rok 2025 będzie granicznym terminem dla ukształtowania efektywnego ekonomicznie i ekologicznie systemu gospodarowania odpadami w Polsce.

KRAJOWA IZBA GOSPODARCZA

**Dziękuję za uwagę
i zapraszam do współpracy z KIG**

www.kig.pl